

Vannmiljø

Forventninger til kommunenes arbeid
med vannforskriften
og vannmiljø som tema i planlegging

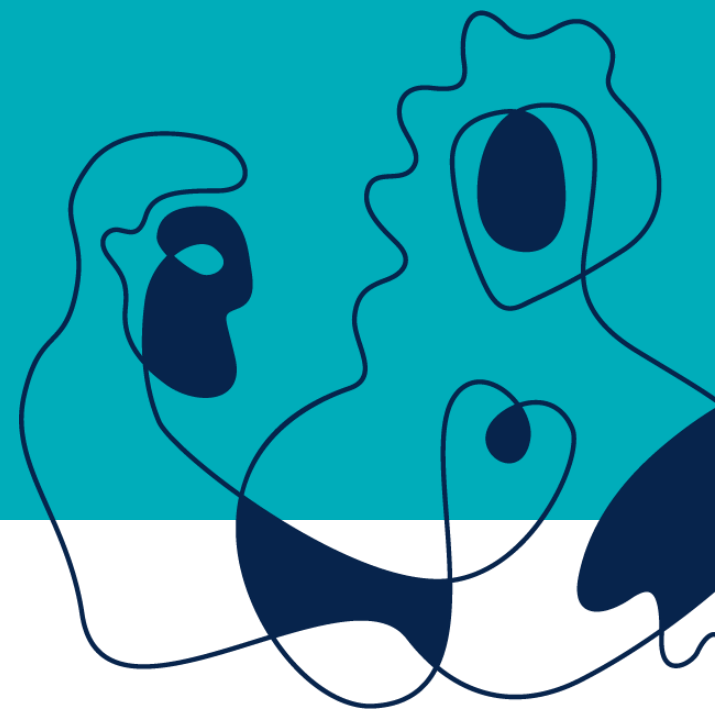
Kommunesamling 2021, 11. mars 2021

Lise Økland,

seksjon for vannmiljø og forurensning

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Nasjonale forventninger

- **Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023**
  - ta hensyn til vassdragenes bruks- og verneverdier
  - bidra til gode miljøforhold i og langs vassdrag gjennom tiltak og god arealforvaltning
- **Nasjonale føringer for oppdatering av regionale vannforvaltningsplaner**

Kommunene har en særlig viktig rolle i vannforvaltningsarbeidet:

  - lokal kunnskap om vann og påvirkninger
  - myndighet for tiltak innen avløp, landbruk, arealforvaltning og forurensning
- **Statsforvalterens forventningsbrev 2021 vedlagt føringer for kommunenes arealplanlegging**
  - omhandler bla. strandsone, vassdrag og vannkvalitet

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023

Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019

 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Målet er god miljøtilstand i vassdrag og sjø

- ➔ Vannforskriften fastsetter miljømål for vann i Norge
  - minst god økologisk tilstand og god kjemisk tilstand
- ➔ Regionale vannforvaltningsplaner
  - fastsetter konkrete miljømål for alle vannforekomster
  - beskriver nødvendige tiltak
  - skal legges til grunn for all virksomhet og planlegging
  - kommunen er en sentral aktør og myndighet

Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Glomma 2016-2021

Regional plan for vannforvaltning i Vannregion Vest-Viken 2016-2021

Offentlig forvaltning har ansvaret for at miljømålene oppfylles

- Sektormyndighetene har ansvar for oppfølgingen innenfor sine myndighetsområder og vedtar gjennomføringen av tiltak
- All kommunal planlegging og virksomhet skal vurderes ut fra hensynet til vannmiljøet og vedtatte miljømål
- Kommunens deltakelse i vannområdenes arbeid er avgjørende

Vannforskriften §12

- ➔ Gir adgang til å tillate nye inngrep eller ny aktivitet selv om det medfører at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes
- ➔ Bestemte vilkår må være oppfylt

Vedtak hjemles i sektorregelverk eller plan, ikke i vannforskriften § 12

f.eks. forurensningsloven, vannressursloven, vassdragsreguleringsloven, jordlova, lakse- og innlandsfiskeloven og plan- og bygningsloven

Når kommer §12 til anvendelse?

Enkeltvedtak om nye inngrep eller ny aktivitet som medfører påvirkninger slik at

- miljømålet for vannforekomsten ikke nås
- miljøtilstanden forringes
  - forringelsen må være av en viss varighet

§12 skal være del av vurderingen hos den aktuelle sektormyndigheten

Foto: Statsforvalteren

Hvilke tiltak omfattes av §12?

Nye inngrep

- endringer i vannforekomstens fysiske egenskaper
f.eks. vannkraftverk og utfyllinger
- både direkte og indirekte følger

Ny aktivitet

- forurensende virksomhet
f.eks. avløp fra renseanlegg eller industri
- kun gis unntak ved forringelse fra svært god til god tilstand

Tiltakets påvirkning på relevante kvalitetselementer legges til grunn

Vilkår for at unntak etter §12 skal kunne gis

- a. Alle praktisk gjennomførbare tiltak skal iverksettes
  - teknisk gjennomførbare
  - ikke uforholdsmessig kostnadskrevene
- b. Samfunnsnyttene er større enn tapet av miljøkvalitet
  - en konkret avveining
- c. Hensikten kan ikke oppnås på miljømessig bedre måte
  - alternativ lokalisering, størrelse, utforming gir for store tekniske utfordringer eller kostnader

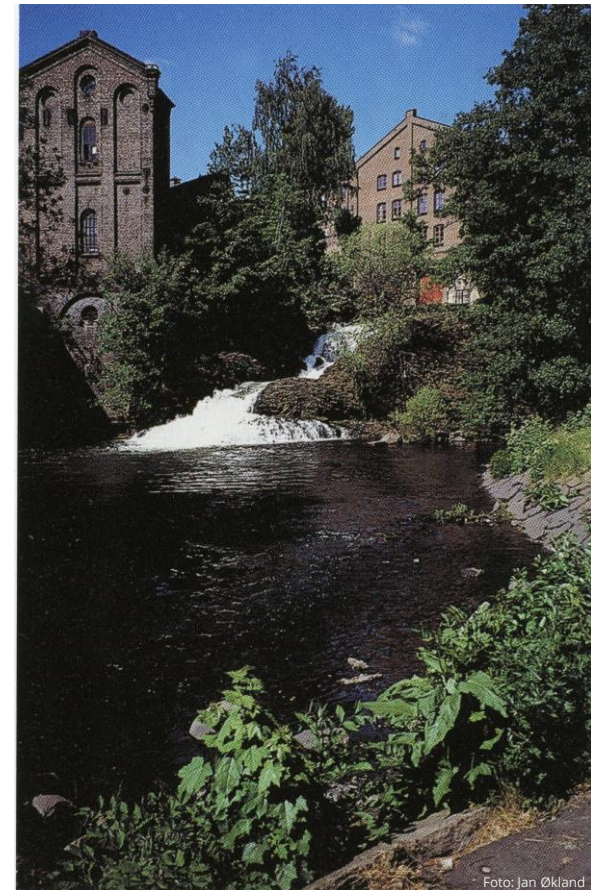

Foto: Jan Økland

Hvem foretar vurderingene etter §12? Hvem fremskaffer kunnskapsgrunnlaget?

Sektormyndigheten

foretar vurderingene og må ta stilling til om

- §12 kommer til anvendelse
- vilkårene er oppfylt
- virksomheten kan tillates

Tiltakshaver

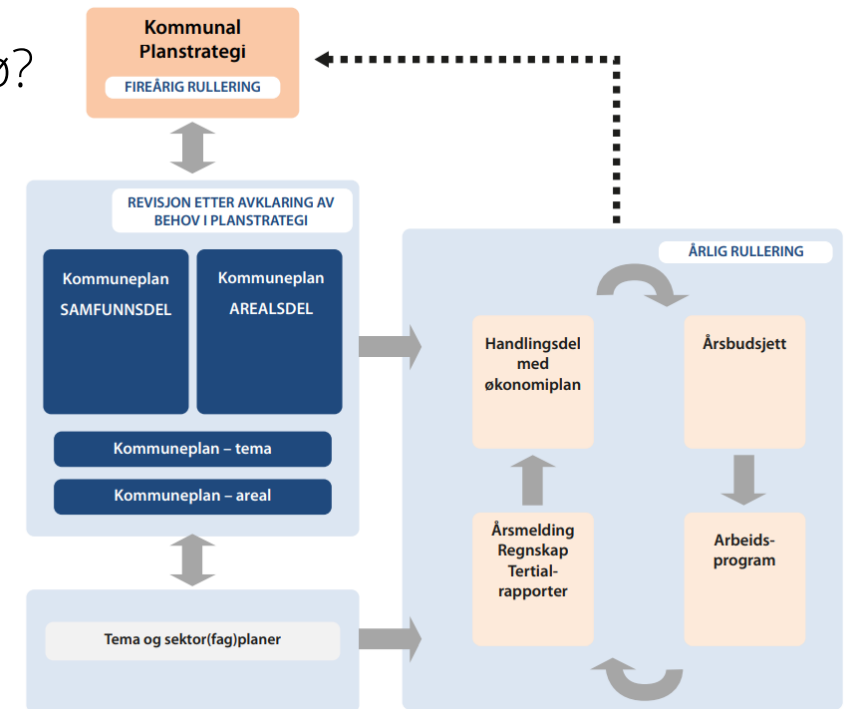
- fremskaffer kunnskap om miljøtilstand og forventede endringer i tråd med KU-forskriften, sektorlover eller naturmangfoldloven
- fokus på kvalitetselementer som er mest følsomme for den nye virksomheten
- sektormyndigheten skal spesifisere hvilken informasjon som må innhentes

Vann skal være tema i kommunens planlegging

- Kommunal planstrategi
  - behov for nye eller endrede planer av hensyn til vannmiljø?
- Kommuneplanens samfunnsdel
  - mål for vannkvalitet
  - strategier for oppfølging av den regionale planen
  - synliggjøre kommunens ansvar som sektormyndighet
- Kommunedelplaner, temaplaner
  - hovedplan avløp
  - planer for landbrukssektoren
- Økonomi- og handlingsplaner
  - innarbeide finansiering og gjennomføring av nødvendige tiltak

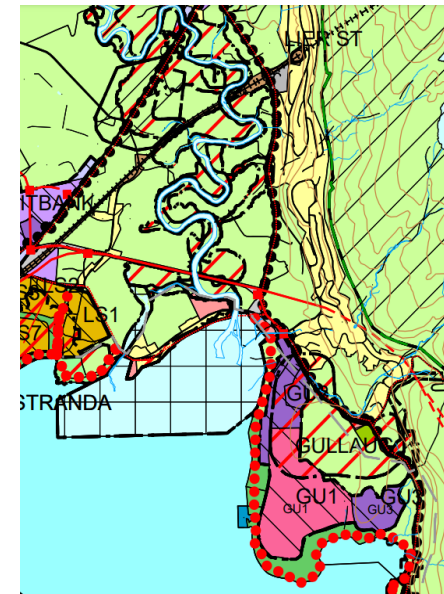
Kilde: Miljøverndepartementet. Veileder T-1494

Oppfølging av vannmiljø i arealplaner (1)

«Kommunens arealplanlegging er svært viktig for å nå målet om god tilstand i norsk vann.»

- Hindre arealbruk og tiltak som gjør det vanskeligere å nå miljømålene
- Sikre vann og strandsone mot uheldige inngrep
  - lokalisering og utforming av ny virksomhet må ivareta vannmiljø, naturmangfold og rekreasjonsverdier
- Aktiv bruk av virkemidler
  - arealformål, hensynssoner, bestemmelser og retningslinjer
- Grunnlag for innsigelse ved konflikt med
  - godkjent regional vannforvaltningsplan
  - krav i vannforskriften §12 for å tillate nye tiltak i strid med miljømålene
  - hensyn til strandsone og vernede vassdrag

Utsnitt fra kommuneplanen for Lier arealdelen 2019-2028

Oppfølging av vannmiljø i arealplaner (2)

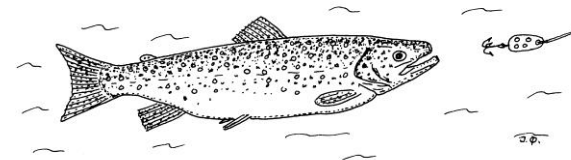
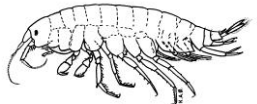
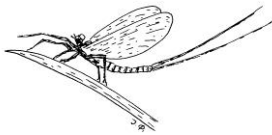
➤ Planprogram

Er kunnskapsgrunnlaget godt nok for planer med virkning på vannmiljø?

- ved behov stille krav om nye utredninger
- sikre utredning av virkninger for miljøtilstand i forhold til miljømål
- sikre at nødvendige avbøtende tiltak blir belyst

➤ Konsekvensutredninger (KU) og planbeskrivelser

- belyse virkninger for vannmiljø og forholdet til regional vannforvaltningsplan
- vurdere konsekvensene opp mot fastsatte miljømål
- redegjøre for fysiske påvirkninger og virkninger på naturmangfold
- konkret vurdering av om §12 kommer til anvendelse

Aktuelle temaer i arealplanleggingen (1)

➤ Vannmiljø

- vurdere og ivareta vannmiljø og miljømål for vannkvalitet
- kommer vannforskriften § 12 til anvendelse?

➤ Overvannshåndtering og klimatilpasning

- utarbeide kart over flomveier og flomløp
- fastsette krav til lokal håndtering av overvann (blågrønn infrastruktur, tretrinnsstrategien)

➤ Avløp

- ny bebyggelse og aktivitet må sikres avløp i tråd med forurensningsregelverket

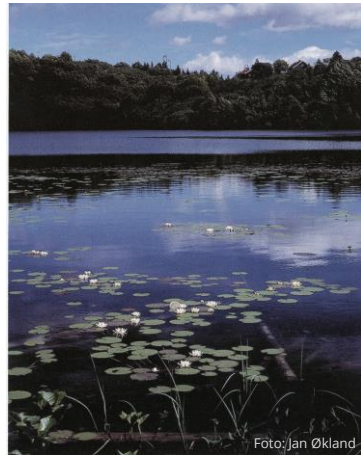

Foto: Jan Økland

Foto: Statsforvalteren

Aktuelle temaer i arealplanleggingen (2)

- **Kantsoner, strandsone og naturmangfold**
  - ivareta kantsoner jf. vannressursloven §11, fastsette bredde
  - bevare grøntdrag og strandsone for naturmangfold og rekreasjon
  - sikre leveområder for verdifulle arter og naturtyper knyttet til vann
- **Vassdragsinngrep og utfyllinger i vassdrag og sjø**
  - begrenses mest mulig, krever også tillatelse etter annet lowerk
  - unngå nye bekkelukkinger, vurdere gjenåpning og restaurering
  - vurdere krav om bruløsninger framfor kulverter ved veikryssninger
- **Masse- og snødeponier**
  - unngå lokalisering nær vassdrag og sjø
  - krav til utforming og tiltak for å unngå forurensning
  - behandles også etter annet lowerk

Aktuelle nettstedet og veiledning

Vannportalen

<https://www.vannportalen.no/>

Miljødirektoratets veileder om vannmiljø i arealplanleggingen

<https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/arealplanlegging/miljohensyn-i-arealplanlegging/vannmiljo/vannmiljo-i-arealplanlegging/>

Klima og miljødepartementets veiledning til vannforskriften §12

<https://www.vannportalen.no/veiledning/veileder-2015-veileder-til-vannforskriften--12/>

NOU 2015: 16 Overvann i byer og tettsteder

<https://www.regjeringen.no/contentassets/e6db8ef3623e4b41bcb81fb23393092b/no/pdfs/nou201520150016000dddpdfs.pdf>

Vannregionmyndighetens høringsmøte «Vann i plan» 17. mars 2021

<https://www.vannportalen.no/vannregioner/innlandet-og-viken/moter-og-dokumenter/horingsmoter-og-webinarer-mars-og-april-2021/horingsmote-vann-i-plan/>

Takk for meg 😊

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Lise Økland

Seksjon for vannmiljø og forurensning
fmbulok@statsforvalteren.no
32 26 68 04

Facebook [sfov.no](https://www.facebook.com/sfov.no)

Nettside [statsforvalteren.no/ov](https://www.statsforvalteren.no/ov)